

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΦΡΑΓΙΔΩΝ (ΤΥΠΟΣ 1ος - 6ος)

Γράφει ο Κώστας Σφήκας
Πρόεδρος ΦΕΑ

Κάθε νέος φιλοτελιστής όταν αρχίζει να ενασχολείται με τα γραμματόσημα, συνήθως συλλέγει γραμματόσημα από όλο τον κόσμο. Αργότερα αρχίζει να συλλέγει από εμπόρους γραμματοσήμων τις χώρες ή τα θέματα που του αρέσουν περισσότερο. Από το Ταχυδρομείο αγοράζει ασφράγιστες σειρές της χώρας του. Αργότερα ακούει ότι υπάρχουν Φιλοτελικοί Σύλλογοι. Επισκέπτεται κάποιο Σύλλογο, γράφεται μέλος, ακούει-ακούει και μαθαίνει από τους παλαιότερους φιλοτελιστές. Με την πάροδο του χρόνου μαθαίνει ότι αξία δεν έχουν μόνο τα ίδια τα γραμματόσημα, αλλά και οι ακυρωτικές σφραγίδες με τις οποίες σφραγίζονται από τα Ταχυδρομεία τα γραμματόσημα, που επικολλούνται στα φάκελα αλληλογραφίας. Βλέπει και διαβάζει τους καταλόγους που έχουν τις τιμές των γραμματοσήμων, αλλά και των ακυρωτικών σφραγίδων. Πλέον τώρα γνωρίζει ότι συλλεκτικό ενδιαφέρον και μάλιστα ιδιαίτερο φιλοτελικό ενδιαφέρον, που απασχολεί ιδιαίτερα τους μελετητές της Ταχυδρομικής ιστορίας έχουν και οι ταχυδρομικές σφραγίδες των γραμματοσήμων.

Το παρακάτω άρθρο έχει συμπεριληφθεί σε προηγούμενη εργασία μου με τίτλο «Ο ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ», που η Φιλοτελική Εταιρεία Αθηνών κυκλοφόρησε σε CD το έτος 2006, πλην όμως μετά από αίτημα πολλών μελών της ΦΕΑ παρουσιάζεται βελτιωμένο στην ύλη του περιοδικού 'ΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ', ώστε να είναι περισσότερο εύκολη η μελέτη του από ενδιαφερόμενους φιλοτελιστές της Ταχυδρομικής Ιστορίας μας.

Η συλλογή των Ελληνικών κλασικών Ταχυδρομικών σφραγίδων περιλαμβάνει και την κατηγορία των σφραγίδων, που χρησιμοποίησαν τα Ταχυδρομικά Γραφεία μετά την καθιέρωση και κυκλοφορία των πρώτων γραμματοσήμων από το 1861 μέχρι το 1900. Οι κλασικές αυτές Ελληνικές ακυρωτικές σφραγίδες κατατάσσονται στους κατωτέρω έξι (6) τύπους με τα εξής χαρακτηριστικά :

Εικ. 1.

ΤΥΠΟΣ 1ος :

Ο πρώτος τύπος είναι η ρομβοειδής στικτή σφραγίδα, που χρησιμοποιήθηκε την πρώτη ημέρα κυκλοφορίας των Ελληνικών γραμματοσήμων δηλ. την 1η Οκτωβρίου

1861. Έχει το σχήμα του ρόμβου με διαστάσεις και φέρει 64 λεπτές τελείες, με 8 τελείες σε κάθε πλευρά σε ίσες αποστάσεις ή μια από την άλλη. Ο αριθμός του Ταχυδρομικού Γραφείου βρίσκεται στην τομή των δύο διαγωνίων, αν είναι μονοψήφιος ο αριθμός του.

Αν είναι διψήφιος ο αριθμός του Γραφείου το κάθε ψηφίο του αριθμού απέχει το ίδιο σε απόσταση μια τελείας από την τομή των διαγωνίων και αν είναι τριψήφιος, τότε το μεσαίο ψηφίο του αριθμού του Γραφείου βρίσκεται στην τομή των διαγωνίων και τα άλλα ψηφία του απέχουν το ίδιο σε απόσταση δύο τελειών από την τομή των διαγωνίων (εικ.1).

ΤΥΠΟΣ 2^{ος} :

Ο τύπος της σφραγίδας αυτής χρησιμοποιήθηκε για την ακύρωση γραμματοσήμων από το μήνα Σεπτέμβριο του 1872. Είναι δίκυκλες σφραγίδες με διάμετρο του εξωτερικού κύκλου 21 χιλιοστά, στο πάνω μέρος φέρουν την ονομασία του Ταχυδρομικού Γραφείου, στο κέντρο τη χρονολογία και κάτω μέσα σε παρένθεση τον αριθμό του Ταχυδρομικού Γραφείου. Σε ορισμένα Ταχυδρομικά Γραφεία, όπως της Αθήνας, του Πειραιά, της Πάτρας κλπ, τις σφραγίδες αυτές τις συναντάμε με διάμετρο του εξωτερικού κύκλου από 20½ έως και 23½ χιλιοστά. Επίσης

Εικ. 2.

στα Ελληνικά Ταχυδρομικά Γραφεία του Εξωτερικού οι σφραγίδες αυτές φέρουν στο κάτω μέρος και μέσα σε παρένθεση την ονομασία της χώρας, που λειτουργούσε το Γραφείο αντί του αριθμού του Ταχυδρομικού Γραφείου, όπως ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (ΤΟΥΡΚΙΑ), ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ (ΤΟΥΡΚΙΑ) κλπ (εικ.2).

ΤΥΠΟΣ 3^{ος} :

Η σφραγίδα αυτού του τύπου χρησιμοποιήθηκε στο τέλος του 1885. Οι σφραγίδες αυτές είναι δίκυκλες και μοιάζουν με τις σφραγίδες του 2^{ου} τύπου με τη διαφορά ότι ο αριθμός του Ταχυδρομικού Γραφείου βρίσκεται στο κάτω μέρος, αλλά όχι μέσα σε παρένθεση. Επίσης η διάμετρος του εξωτερικού κύκλου είναι από 22 έως 23 χιλιοστά. Τα Ταχυδρομικά Γραφεία της Αθήνας, της Πάτρας, του Βόλου και της Σύρου χρησιμοποίησαν σφραγίδες 3ου τύπου με διάμετρο 25 χιλιοστά και χρονολογία με τέσσερις γραμμές. Στην τέταρτη γραμμή αναγράφεται η ώρα σφράγισης της επιστολής. Ορισμένα άλλα Ταχυδρομικά Γραφεία χρησιμοποίησαν σφραγίδες με τη διάμετρο του εξωτερικού κύκλου 21 χιλιοστά και χωρίς το αριθμό του Ταχυδρομικού Γραφείου στο κάτω μέρος της σφραγίδας και αντί του αριθμού φέρουν την περιοχή του Ταχυδρομικού Γραφείου ή αστερίσκο (*) (εικ.3).

Εικ. 3.

ΤΥΠΟΣ 4^{ος} :

Οι σφραγίδες και αυτού του τύπου είναι δίκυκλες με διάμετρο του εξωτερικού κύκλου περίπου 22 χιλιοστά, φέρουν στο πάνω μέρος την ονομασία του Ταχυδρομικού Γραφείου, στο κέντρο χρονολογία σε τρεις γραμμές (τρίγραμμη ημερομηνία), ενώ δεν έχουν αριθμό Γραφείου στο κάτω μέρος. Μοναδική εξαίρεση η σφραγίδα «ΑΘΗΝΑΙ», που φέρει αριθμό Γραφείου στη βάση της, μέσα σε παρένθεση. Η σφραγίδα του τέταρτου

τύπου συνηθίζεται να λέγεται Γοτθική, δεδομένου ότι τα γράμματα της ονομασίας του Ταχυδρομικού Γραφείου είναι παχύτερα και είναι ύψους 2 χιλιοστών (εικ.4).

Εικ. 4.

ΤΥΠΟΣ 5^{ος} :

Η σφραγίδα του πέμπτου τύπου χρησιμοποιήθηκε στην περίοδο 1890-1900. Είναι δίκυκλη με διάμετρο του εξωτερικού κύκλου 24 χιλιοστά, στο κέντρο τρίγραμμα χρονολογία και στο κάτω μέρος κόσμημα (ανθέμιο). Συναντάμε όμως σφραγίδες του 5^{ου} τύπου και με διάμετρο στον εξωτερικό κύκλο μικρότερο ή και μεγαλύτερο της κανονικής, 21 και 25 χιλιοστά, όπως και σφραγίδες χωρίς κόσμημα στη βάση, αλλά την ονομασία του Ταχυδρομικού Γραφείου στο πάνω μέρος, όπως ΚΑΛΑΜΑΙ, ΑΡΤΑ κλπ. Επίσης υπάρχουν και σφραγίδες του 5ου τύπου, χωρίς όμως χρονολογία στο κέντρο, όπως οι σιδηροδρομικές σφραγίδες ΠΑΤΡΩΝ-ΑΘΗΝΩΝ, ΠΥΡΓΟΥ-ΠΑΤΡΩΝ κλπ. (εικ.5).

Εικ. 5.

ΤΥΠΟΣ 6^{ος} :

Η σφραγίδα του έκτου τύπου έχει τα ίδια στοιχεία με τον 5ο τύπο και έχει το ίδιο μέγεθος, αλλά είναι μονόκυκλη και δεν έχει στο κάτω μέρος κόσμημα, με εξαίρεση μια σφραγίδα ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ, που φέρει και κόσμημα. Υπάρχουν πολλές ποικιλίες στις σφραγίδες του 6^{ου} τύπου. Μια ποικιλία συναντάμε σε μεγάλα Ταχυδρομικά Γραφεία της εποχής του 1882, ΑΘΗΝΑΙ, ΠΑΤΡΑΙ, ΒΟΛΟΣ, ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ, ΚΕΡΚΥΡΑ, όπου οι σφραγίδες τους φέρουν στο πάνω μέρος την ονομασία του Ταχυδρομικού Γραφείου, στο κέντρο τη χρονολογία και ειδικότερα σε παράλληλες γραμμές την ημέρα, το μήνα και την ώρα σφράγισης της επιστολής και

Εικ. 6.

στο κάτω μέρος, στη βάση της σφραγίδας, ημικυκλικά, το έτος. Ειδικότερα η σφραγίδα του 6^{ου} τύπου ΑΘΗΝΑΙ, φέρει τους αριθμούς των παραρτημάτων των Ταχυδρομικών Γραφείων 1 έως 9 κάτω από τη μέση του κύκλου, δεξιά και αριστερά, και αναγράφει το έτος σε διψήφιο αριθμό ή σε παράλληλη τέταρτη γραμμή με τετραψήφιο αριθμό (εικ.6). ■